

Bruksela, dnia 10.2.2020 r.  
COM(2020) 38 final

**SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**

**dotyczące realizacji Europejskiego programu energetycznego na rzecz naprawy  
gospodarczej i Europejskiego Funduszu na rzecz Efektywności Energetycznej**

{SWD(2020) 12 final}

## **SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**

### **dotyczące realizacji Europejskiego programu energetycznego na rzecz naprawy gospodarczej i Europejskiego Funduszu na rzecz Efektywności Energetycznej**

Odporna infrastruktura stanowi podstawę unii energetycznej. W roku ubiegłym (2018) uruchomiono ważne projekty w zakresie połączeń międzysystemowych i znacznie pogłębiono współpracę regionalną.

W tym kontekście Europejski program energetyczny na rzecz naprawy gospodarczej (EPENG) odegrał główną rolę w zakresie wsparcia finansowego na rzecz głównych elementów infrastruktury będących przedmiotem wspólnego zainteresowania na potrzeby integracji rynków energii elektrycznej i gazu oraz zwiększenia bezpieczeństwa dostaw.

#### **I. POSTĘPY WE WDRAŻANIU PROGRAMU**

Infrastruktura energetyczna i innowacje, stanowiące siłę napędową EPENG, są obecnie równie ważne jak w 2009 r., kiedy ustanowiono ten program.

W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono, w odniesieniu do poszczególnych części EPENG, postępy, jakich dokonano w realizacji projektów i Europejskiego Funduszu na rzecz Efektywności Energetycznej (EFEE). Jest ono kontynuacją sprawozdania przyjętego w roku 2018<sup>1</sup>. Obejmuje realizację projektów między dniem 31 sierpnia 2016 r. a dniem 31 grudnia 2018 r. oraz płatności dokonane w tym okresie.

#### **II. REALIZACJA PROJEKTÓW OGÓŁEM**

Do końca grudnia 2018 r. ukończono 43 spośród 59 projektów (o sześć więcej w porównaniu z 2017 r.), a na rzecz beneficjentów dokonano ogółem płatności na kwotę 2 514 424 758 EUR (po odjęciu nakazów odzyskania środków na kwotę 196 099 270,83 EUR) (zob. załącznik).

Sytuacja dotycząca infrastruktury gazowej i elektroenergetycznej jest następująca: zrealizowano większość projektów, a dwa projekty są w trakcie realizacji.

Promotorzy projektów poczynili znaczne postępy, jeśli chodzi o integrację morskiej energii wiatrowej w sieci, natomiast promotorzy ostatniego projektu z zakresu wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS) postanowili wstrzymać wsparcie finansowe dla projektu.

Komisja opowiedziała się za utrzymaniem wsparcia finansowego na rzecz inwestorów, o ile nadal jest oczywiste, że możliwe jest podjęcie ostatecznej decyzji inwestycyjnej, a projekt nadal przedstawia istotną wartość dla społeczeństwa.

##### **1. INFRASTRUKTURA GAZOWA I ELEKTROENERGETYCZNA**

W ramach podprogramu EPENG dotyczącego infrastruktury wsparto realizację 44 projektów w trzech głównych obszarach działalności (gazociągi międzysystemowe, odwrócenie przepływu gazu i energia elektryczna).

---

<sup>1</sup> Sprawozdanie z 2017 r. przyjęte w dniu 5.03.2018 r., COM(2018) 86 final.

Na projekty przeznaczono łącznie kwotę 2 267 574 462 EUR, z czego do dnia 31 grudnia 2018 r. wypłacono beneficjentom 1 669 370 233 EUR. Dokonanie płatności jest uzależnione od podjęcia przez beneficjentów wyraźnego zobowiązania do realizacji projektu w formie ostatecznej decyzji inwestycyjnej.

### **1.1 DOTYCHCZASOWE POSTĘPY**

Dotychczas ukończono 38 z 44 projektów infrastrukturalnych (o trzy więcej w porównaniu z 2017 r.), realizacji czterech projektów zaniechano, a dwa projekty znajdują się w trakcie realizacji.

W sektorze energii elektrycznej ukończono wszystkie 12 projektów (o dwa więcej w porównaniu z 2017 r.).

W obszarze gazociągów międzysystemowych ukończono 13 spośród 18 projektów (o jeden więcej w porównaniu z 2017 r.), dwa z nich są realizowane zgodnie ze zmienionym harmonogramem, zaś realizacji trzech projektów zaniechano.

Zakończono realizację 13 projektów w dziedzinie odwrócenia przepływu gazu i połączeń międzysystemowych w Europie Środkowej i Wschodniej, przy czym we wrześniu 2014 r. Komisja wstrzymała realizację jednego projektu w Rumunii.

Od czasu ostatniego sprawozdania z wdrażania EPENG można wymienić w szczególności następujące postępy:

- Połączenie międzysystemowe między Grecją a Bułgarią (IGB) jest kluczową trasą przesyłu gazu z TAP i greckiego LNG na północ i stanowi ważny projekt na rzecz dywersyfikacji dostaw gazu w regionie Europy Południowo-Wschodniej. Jest to projekt będący przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI 6.8.1) oraz priorytetowym projektem w obszarze gazowych połączeń międzysystemowych w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej (CESEC). Komisja udziela wsparcia politycznego i finansowego na rzecz tego projektu od początku jego realizacji. Projekt uzyskał wsparcie w wysokości 45 mln EUR z Europejskiego programu energetycznego na rzecz naprawy gospodarczej oraz 39 mln EUR z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W 2018 r. poczyniono dalsze postępy w jego wdrażaniu. W czerwcu na posiedzeniu ministerialnym CESEC w Sofii podpisano protokół ustaleń między Bulgarian Energy Holding i Europejskim Bankiem Inwestycyjnym w sprawie pożyczki na realizację tego projektu. W lipcu 2018 r. Komisja wyłączyła projekt z unijnego prawa energetycznego, przyznając częściowe odstępstwo od zasad dotyczących dostępu stron trzecich. Komisja zatwierdziła również pomoc państwa na rzecz wsparcia publicznego i dostęp do bułgarskich funduszy strukturalnych. Realizacja projektu przebiega sprawnie, wszystkie postępowania przetargowe zostały zakończone, a budowa rozpoczęła się pod koniec maja 2019 r.
- Cypryjskie Ministerstwo Energii, Handlu, Przemysłu i Turystyki przygotowuje obecnie uruchomienie terminalu odbiorczego gazu ziemnego, co przyczyni się do dywersyfikacji koszyka energetycznego Cypru i do zakończenia izolacji energetycznej wyspy, a także ułatwi konkurencję w zakresie wytwarzania energii elektrycznej na bazie gazu przez niezależnych producentów. Oczekuje się, że gaz ziemny wejdzie na rynek cypryjski przed 2021 r.

Obecnie przewiduje się, że te dwa bieżące projekty zostaną ukończone odpowiednio do końca 2021 r. i do końca 2022 r.

## **2. PROJEKTY DOTYCZĄCE MORSKIEJ ENERGII WIATROWEJ**

## **2.1 DOTYCHCZASOWE POSTĘPY**

Podprogram dotyczący morskiej energii wiatrowej składał się z dziewięciu projektów, a w jego ramach udzielono wsparcia w wysokości 565 mln EUR, przy czym środki te przeznaczone zostały na dwa główne rodzaje działań:

- zakrojone na szeroką skalę badania, produkcję i oddawanie do eksploatacji innowacyjnych turbin i konstrukcji podstaw morskich elektrowni wiatrowych (sześć projektów); oraz
- opracowywanie rozwiązań modułowych na potrzeby integracji w sieci dużych dostaw energii elektrycznej z elektrowni wiatrowych (trzy projekty).

Z dziewięciu projektów cztery zostały ukończone, a realizacji dwóch zaniechano na wczesnym etapie. Na rzecz projektów wypłacono środki w wysokości 341 639 214 EUR (po odjęciu nakazów odzyskania środków). Trzy pozostałe projekty są w trakcie realizacji.

## **2.2 DOTYCHCZASOWE POSTĘPY W POSZCZEGÓLNYCH SEKTORACH**

### **2.2.1 Postępy w zakresie innowacyjnych turbin i konstrukcji na morzu**

W dniu 1 lipca 2018 r. w ramach projektu „Morska farma wiatrowa w Aberdeen” na farmie wiatrowej „Aberdeen Bay” w Vattenfall rozpoczęto eksploatację jedenastu turbin wiatrowych o największej na świecie mocy. We wrześniu 2018 r. miało miejsce oficjalne otwarcie europejskiego ośrodka wdrażania morskiej energii wiatrowej (morska farma wiatrowa w Aberdeen). Ostatnie sprawozdanie dotyczące projektu i płatności końcowej spodziewane jest w trzecim kwartale 2019 r.

### **2.2.2 Postęp w zakresie integracji sieci przesyłowych energii wiatrowej**

Realizacja dwóch pozostałych projektów (Kriegers Flak i COBRACable) postępowała zgodnie z oczekiwaniami. W przypadku Kriegers Flak ostateczne rozpoczęcie eksploatacji komercyjnej zaplanowano na koniec września 2019 r. Pomimo opóźnień i innych wyzwań napotykanym w trakcie realizacji projektu beneficjenci rozpoczęli planowanie uruchomienia obiektu w drugiej połowie lipca 2019 r.

W przypadku COBRACable instalacja stacji przekształtnikowych w Niderlandach i Danii została zakończona, natomiast występuje opóźnienie w instalacji niewielkich odcinków kabla. Zakończenie instalacji kabla i testowanie systemu miało nastąpić w 2. półroczu 2019 r., natomiast tuż po tym, pod koniec 2019 r., miała rozpocząć się eksploatacja komercyjna. W ramach projektu COBRACable prowadzone jest badanie, które ma na celu identyfikację i szczegółowe określenie istotnych kwestii dotyczących projektu, jakie należy uwzględnić, aby przygotować linię kablową o wysokim napięciu prądu stałego na eksploatację w ramach wieloterminalowej sieci. W związku z badaniem przedłożono nowe dokumenty.

## **3. WYCHWYTYWANIE I SKŁADOWANIE DWUTLENKU WĘGLA**

Ten podprogram EPENG składał się z sześciu projektów, a w jego ramach udostępniono wsparcie w wysokości 1 mld EUR z przeznaczeniem na projekty ukierunkowane na zademonstrowanie pełnego procesu wychwytywania, transportu i składowania dwutlenku węgla.

Zakończono realizację jednego projektu (Compostilla w Hiszpanii), w wyniku czego oddano do użytku pilotażowe instalacje wychwytywania, transportu i składowania. Realizacja czterech projektów została zaniechana na wczesnym etapie w związku z decyzjami promotorów tych projektów o rezygnacji z inwestycji, zaś jeden projekt zakończono bez finalizacji. Na rzecz tych projektów wypłacono kwotę 387 211 547 EUR (po odliczeniu nakazów odzyskania środków na łączną kwotę 48 660 666,85 EUR).

## **III. EUROPEJSKI FUNDUSZ NA RZECZ EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ (EFEE)**

W grudniu 2010 r. ze środków Europejskiego programu energetycznego na rzecz naprawy gospodarczej (EPENG) przydzielono kwotę 146,3 mln EUR na rzecz instrumentu finansowego służącego wspieraniu projektów dotyczących zrównoważonej energii<sup>2</sup>. 125 mln EUR wykorzystano jako wkład UE do Europejskiego Funduszu na rzecz Efektywności Energetycznej (EFEE). EFEE został utworzony w lipcu 2011 r. Jego całkowite zasoby osiągnęły wartość 265 mln EUR<sup>3</sup>, a dodatkowe wsparcie pochodziło z instrumentu dotacji na pomoc techniczną z budżetem w wysokości 20 mln EUR oraz 1,3 mln EUR na działania informacyjne.

EFEE zapewnia finansowanie dostosowane do potrzeb projektu (zarówno instrumenty dłużne, jak i kapitałowe) w dziedzinach efektywności energetycznej, energii odnawialnej i ekologicznego transportu miejskiego. Beneficjentami są lokalne lub regionalne organy publiczne lub podmioty prywatne działające w ich imieniu.

## **1. DOTYCHCZASOWE POSTĘPY**

W 2018 r. do portfela funduszu dodano trzy nowe transakcje:

- projekt CIMAC w Portugalii służący modernizacji opraw oświetleniowych do oświetlania ulic, polegającej na wymianie przede wszystkim wysokoprężnych lamp sodowych na diody elektroluminescencyjne (LED) najnowszej generacji (inwestycje z EFEE w wysokości 12,1 mln EUR, całkowita wartość projektu – 16,6 mln EUR). Projekt wywodzi się z instrumentu pomocy technicznej EFEE i obejmuje jedną z największych modernizacji systemów oświetlenia ulicznego w Portugalii, gdzie EFEE odgrywa kluczową rolę w zakresie rozwoju i finansowania;
- realizowany we Włoszech projekt „Illuminated Cities” obejmuje zestaw projektów dotyczących oświetlenia ulicznego, z których korzystają głównie małe i średnie gminy (inwestycje z EFEE w wysokości 16 mln EUR, całkowita wartość projektu – 20 mln EUR);
- inny projekt we Włoszech – „Smart Hospitals and Universities” – umożliwiający realizację zestawu projektów w dziedzinie efektywności energetycznej w sektorach opieki zdrowotnej i edukacji (inwestycje z EFEE w wysokości 7 mln EUR, całkowita wartość projektu – 22 mln EUR).

Od momentu jego powstania do dnia 31 grudnia 2018 r. EFEE podpisał umowy dotyczące 16 projektów o wartości 170 mln EUR i chociaż poziom wykorzystania środków nie był maksymalny, to szacuje się, że wygenerowano końcowe inwestycje w kwocie 301,5 mln EUR.

Uwzględniając ramy EFEE dotyczące oceny projektów i sprawozdawczości w odniesieniu do ekwiwalentu CO<sub>2</sub> i oszczędności energii pierwotnej, według stanu na koniec 2016 r., jego inwestycje przyniosły oszczędności w wysokości około 388 478 ton CO<sub>2</sub> oraz oszczędności energii pierwotnej<sup>4</sup> na poziomie 794 124 MWh.

---

2 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1233/2010 z dnia 15 grudnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 663/2009 poprzez przyznanie pomocy finansowej Wspólnoty na projekty w dziedzinie energetyki.

3 Oprócz inwestycji Komisji Europejskiej dodatkowych inwestycji dokonały: Europejski Bank Inwestycyjny (75 mln EUR), Cassa Depositi e Prestiti SpA (60 mln EUR) oraz Deutsche Bank (5 mln EUR), który pełni rolę zarządzającego funduszem.

4 Łączne oszczędności energii pierwotnej przedstawiono jedynie w odniesieniu do efektywności energetycznej oraz technologii ekologicznego transportu miejskiego; obejmują one obliczenia od zamknięcia finansowego do terminu zapadalności kredytu, dokonane w oparciu o szacunki dotyczące realizowanych projektów o okresie działalności krótszym niż rok i rzeczywiste dane dotyczące projektów, których okres działalności przekracza rok. Oszczędności przedstawiono w odniesieniu do łącznej wartości inwestycji (tj. inwestycji EFEE i inwestycji innych niż EFEE).

## **2. Instrument pomocy technicznej EFEE**

W listopadzie 2016 r. Europejski Fundusz na rzecz Efektywności Energetycznej uruchomił nowy instrument pomocy technicznej. Jako kontynuację zarządzanego przez EFEE i finansowanego przez Komisję Europejską instrumentu pomocy technicznej, Fundusz ustanowił nowe narzędzie mające na celu wspieranie ambitnych podmiotów z sektora publicznego zaangażowanych w mogące uzyskać finansowanie projekty inwestycyjne z zakresu zrównoważonej energii. Projekty takie dotyczą inicjatyw z sektora efektywności energetycznej, energii odnawialnej na małą skalę lub transportu publicznego. EFEE wspiera beneficjentów – regiony, rady miast, uniwersytety, szpitale publiczne i pozostałe podmioty publiczne z państw członkowskich UE – zapewniając na rzecz planowanych inwestycji usługi doradcze, na przykład przeprowadzanie studiów wykonalności, audytów energetycznych, analiz rentowności i świadczenie usług prawnych. Zarządzany przez EFEE instrument pomocy technicznej otrzymał finansowanie z instrumentu ELENA (europejskie wsparcie energetyki na poziomie lokalnym) w ramach programu „Horyzont 2020” Unii Europejskiej. Do grudnia 2018 r. w ramach instrumentu wspierano już czterech beneficjentów we Włoszech, Hiszpanii i na Litwie.

## **3. Główne wnioski i perspektywy**

EFEE stopniowo odnotowywał znaczne osiągnięcia w zakresie rentownych inwestycji, a po siedmiu latach funkcjonowania wspierał już wdrażanie 18 wyróżniających się projektów (koszty dwóch projektów już się zwróciły dzięki wpływowi ponownie zainwestowanym w fundusz) dotyczących różnych technologii i realizowanych w ośmiu różnych państwach członkowskich.

## **IV. WNIOSKI OGÓLNE**

Działalność EPENG przyniosła dobre rezultaty. Zakończono realizację wszystkich 12 projektów w zakresie infrastruktury elektroenergetycznej i większości projektów w zakresie infrastruktury gazowej. Trwają jeszcze prace nad dwoma projektami dotyczącymi infrastruktury gazowej, które planuje się zakończyć w 2021 i 2022 r. Ścisła kontrola sprawowana przez Komisję Europejską w zakresie realizacji i monitorowania projektów przyczyniła się do zwiększenia skuteczności przedmiotowego instrumentu.

Projekty dotyczące morskiej energii wiatrowej okazały się bardziej skomplikowane niż oczekiwano, ale promotorom i konstruktorom udało się znaleźć rozwiązania pozwalające na ich sfinalizowanie, co czasami oznaczało przedłużenie okresu obowiązywania umów. W ciągu 10 lat realizacji program EPENG przyczynił się do zdobycia wiedzy technologicznej i do rozwoju technologii morskich połączeń międzysystemowych.

Chociaż wsparcie finansowe EPENG nie było wystarczające, aby skłonić przedsiębiorstwa do realizacji projektów demonstracyjnych w zakresie wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS) na skalę komercyjną, Komisja nadal uważa, że CCS ma znaczenie w kontekście dekarbonizacji (jako jedyna wiarygodna technologia długoterminowego składowania dwutlenku węgla), ogólnie dla UE, a w szczególności dla sektorów energochłonnych i wysokoemisyjnych.

EFEE dokonał inwestycji w kilka projektów dotyczących efektywności energetycznej i nadal będzie rozwijał swój portfel inwestycyjny, dostarczając rozwiązań w zakresie finansowania i przynosząc zyski swoim udziałowcom. EFEE służy też za wzór dla innowacyjnych instrumentów finansowych na potrzeby inwestowania w opłacalne i gotowe do realizacji projekty dotyczące zrównoważonej energii, które mogą spowodować przyciągnięcie kapitału prywatnego, przedstawiając jednocześnie plan biznesowy tych inwestycji oraz tworząc wiarygodną bazę doświadczeń w tym zakresie.